

Читаю Шекспіра. Що за сила слова, що за глибина думки? І це — поет 16 віку? Де ж поети нашого віку, віку чоловіколюбивого, віку цивілізованого? Де вони?.. От 300 років минуло, як не стало Шекспіра... 300 років — легко сказати, багато води утекло, багато дечого перевернулось, багато дечому навчилися, а заглянути у душу чоловічу глибоко-глибоко, у його серце і виявити, розказати, що у них робиться у час лихого долі, у час великої радості, нещастя, горя,— виявити те все словами, як Шекспір, ще ніхто не навчився... Ми вже пережили вік пісень, пора за діло, кажуть нам. А візьміть ви пісню Шекспіра. О! глибоко, глибоко вона хватає вас за серце, лле у душу вашу таку несказанну тугу за Ліра, за Отелло і радість за Корделію, Дездемону, Офелію, що ви плачете із приливу нескazanного горя і нескazanної радості. А гамлетівське: *буть чи не будь!* у кого воно не обзивається у серці при початку якого діла нового, незнайомого, скованого з совістю чоловічою, з його думками, вірою? Воно, як та горлиця, ежечасно туркоче у душі чоловічій і не дає покою, наповняє тривогою серце кипуче, і скрикнує чоловік словами Гамлета:

О, щоб сеє тіло, неподатне, біле, стемніло!

12 березня

От уже скільки днів, як задумався я над своєю драмою. Вона сниться мені... Привиджується, як удивляюсь у що... Чи не драма — мое діло, моя робота?.. Чи не вона мою душу так тягне до себе, мое серце заставляє пориватися?.. Всі думки мої збила умісто і виливає з їх дві форми життя людського... старого бахура — Пилипенка і добру, як голубка, тиху, як вода літня, хорошу, як самий ангол, — мою Галю, мою любую думку любого серця!.. О, коли б мені докінчити її!.. Дві дії уже є... Тільки ще не дії, а рямця для дії... Ще я її 10 тисяч раз перероблю, щоб тільки вимовить як слід, як у житті воно є... Музо моя — госте одинокої душі! Не покидай мене, поки я не викончу моєї Галі як слід... Вона — покірна дитина твоя, люби ж її і грій, доколи ще б'ється кров у моєму серці!.. Бо що ж без тебе зосталось мені? Хата — пуста, люди — бездушні трупи людей... Хіба ж мой душі сконать так у бездушній пустині бездушного люду?.. Нащо ж я змалку рвавсь так душею і тілом у дру-